

Рік XI.

Р. 1902 кн. I.

Т. XLV.

ЗАПИСКИ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

виходять у Львові що два місяці під редакцією

МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

MITTHEILUNGEN

DER ŠEVČENKO-GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN IN LEMBERG

REDIGIRT VON

MICHAEL HRUŠEVŠKYJ.

XI Jahrgang.

1902, I B.

B. XLV.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

Вийшло 26/II. 1902 с. с.

Ізидор Шараневич.

Некрольоґ.

Від кількох літ, на жаль, приходить ся нам розпочинати річник Записок посмертними згадками. І на сей раз не обійшло ся без того, а найбільше болячою, близькою для нас утратою була смерть заслуженого галицького історика Дра Ізидора Шараневича — покійник попрощав ся з сьвітом в ночі під 21 падолиста (4 грудня).

Належав він до старшого покоління Галицької Руси. Роджений 1829 р. в с. Козарі під Галичом, покійник скінчив гімназію в Бережанах, два роки слухав філософію у Львові, потім теологію у Відні й Львові, потім вернув ся до філософії, і по скінченню зложив іспит з історії й географії, а пізнійше (1864) докторат. По зложенню іспиту учив в гімназії в Перемишлю, потім в Львові, але при тім віддавав ся студиям галицької старовини, публікуючи від 1860 більші й менші праці з сього поля (м. ин. свою історію Галичини до серед. XV в.), а в 1871 р., предложивши свою німецьку розвідку *Kritische Blicke in die Geschichte der Karpathenvölker im Alterthume und im Mittelalter*, габілітував ся на доцента краввої історії — „історії території Галицької й кн. Володимирського“ у львівськім університеті (ще за „німецьких часів“ його). По опорожненню катедри австрійської історії, з переходом звістного Реслера зі Львова до Грацу, іменовано Шараневича заступником професора на сю катедру, а в 1873 звичайним професором австрійської історії. Сю катедру він і займав майже до смерті, бо спенсонував ся тільки в 1900 р., дійшовши границі дозволеного віку (70-х літ). Викладав по польськи, і тільки в початках „польонізації“ університету попри те мав часом і спеціальні виклади галицької історії по руськи. Був два рази деканом, але ректорату так і не дочекав ся, хоч довго належав до найстарших професорів університетів. Таке службове *curriculum vitae* покійника.

Належучи до сьвідків початків галицького відродження, покійник від тоді брав діяльну участь в галицькім культурнім і суспільнім житю. Зв'язаний особистими зв'язками з людьми старшої

генерації, опинив ся він в рядах т. зв. староруської партії, що залюбки користала з його імени для фірми, але властивим Parteimann-ом не був тут Шараневич ніколи, бо його патріотизм і ясний зір історика не дали себе ніколи увести партійною загролістю. Яко близький знайомий покійного, перед котрим не раз він щиро звіряв ся, знаю, як щиро інтересував ся він новішим культурним розвоєм Галичини, не вважаючи на те, під якою партійною маркою він вів ся. Покійник щиро тішив ся науковими, культурними, політичними здобутками українсько-руських сторонництв, маючи на оці все інтереси руського народу, й не раз висловляв передо мною своє переконання, що народня мова мусить бути положена в основу культурної роботи на галицькім ґрунті. З рештою сам він до 80-х рр. старав ся писати народнім язиком, і його пізнійший язик був очевидною уступкою змаганнями його союзників.

Як дуже трудолюбний і плідний історик, покійник полишив глибокий слід в історіографії Галичини. Його курс „Історії Галицко-володимирської Руси“ (1863) довго зіставав ся одиноким й цінним підручником історії краю. Його німецька дисертація Die Hypatios-Chronik als Quellen-Beitrag zur österreichischen Geschichte (1872) зістала ся досі одною з найліпших монографій до старої історії Галичини. Його Rys wewrętrznych stosunków Galicyi Wschodniej w drugiej połowie XV w. (1869) ввів в науку значний засіб актового материялу з історії середніх часів Галичини, з невиданих тоді ще судових книг XV в. З численних иньших праць його піднесу серію робіт до історії світського духовенства і в загалі духовних відносин в XVI—XVIII в.: Sprawy kościelne na Rusi za Kazimierza W., 1863; Rzut oka na beneficja kościoła ruskiego za czasów Rzeczypospolitej Polskiej pod względem historyi, a przedewszystkiem o stosunku świeckiego duchowieństwa ruskiego w Galicyi do ziemi, 1875; Patryarchat wschodni w obec kościoła ruskiego i Rzeczypospolitej Polskiej, 1879; Церковная унія на Руси и вплине ей на зміну общественнаго положенія мірскаго русскаго духовенства, 1897, і другу серію — до історії Ставропітії, котрої сеніором був він кількадесять літ (від р. 1882) аж до смерті: Ставропігійская церковъ успенія въ Львовѣ, 1888, Н. Крассовскій старѣйшина Ставропігійскаго братства (1692—7), 1895, Ю. Едіашевичъ, сеніоръ Ставропігійскаго братства (1722 до 35), 1895.

З иньших праць покійника згадаю ще :

Стародавний Львовъ, 1860; Rzady Władysława Opolskiego na Rusi, 1864; Старинныя нѣти русско-угорскіи черезъ Карпаты и русско-польскіи черезъ Санъ и Вислу (Исслѣдованіе на поли отечественной географіи и исторіи), 1869; Kritische Blicke in die Geschichte der Karpathenvölker, 1871 (покійник перед смертю укладав собі плян другої частини сеї праці); O latopisach i kronikach ruskich i rusko-litewskich XV i XVI w. a zwłaszcza o latopisie „welikoho kniazstwa litowskoho i zomojtskoho“, 1882; Die Franciskanerkirche in Halicz, 1888; Smentarzyska predhistoryczne we wsiach Czechach i Wysocku, w powiecie Brodzkim, 1898; Das grosse prähistorische Gräberfeld in Czechy, Brodyer Bezirk, in Galizien, 1901.

Бувши одним із консерваторів пам'яток старини в східній Галичині, покійний лишив вдячну пам'ять по собі своїми численними розвідками й розкопками в околицях давнього Галича (особливо цінна його книга Trzy historyczne opisy Halicza, 1883, підставова праця в літературі старого Галича, і заложенням першого руського археологічного музею при Ставропіїї (від р. 1889), котрим він і до смерти дуже займав ся.

Смертельна хвороба (рак в жолудку) захопила покійника серед роботи. Старанний догляд родини, зручність лікарів вміли відвести фізичні страждання, і покійник до самого майже кінця не передчував близької смерті. Лежучи вже на смертній постелі ділив ся він зі мною плянами своїх праць, позачинаних, задуманих (між ними одна — по історії матеріальних обставин сьвітського духовенства мала бути вже видрукована й чекала тільки малих змін, щоб вийти у сьвіт). Сим плянам уже не судило ся сповнитись...

М. Грушевський.

Мих. Сухомлінов — Ів. Жданов.

Некрольоґічна замітка.

Літом минушого року (уже по закінченню редакції останньої книжки наших Записок), петербурська академія наук понесла майже в однім часі дві страти: 8 липня с. ст. умер академік Сухомлінов, а 11 липня академік Жданов. Обидва полишили також визначний слід в науці староруського пись-